

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posam. šte. . . „ 0.10

Št. 2.

V Ljubljani, dne 10. decembra 1909.

Leto V.

Naši nasprotniki.

Kakor smo pričakovali, tako se je zgodilo. Vstali so »prijatelji« slovenskega delavstva ter se po svoje zagnali v IV. vseslovenski delavski shod. Najprvo »Slovenski Narod«. S tem se nam ne kaže prerekati. Kako je ta list že opetovano sramotil slovenske trpine, ki so si hoteli v organizacijah priboriti boljših gospodarskih razmer, je znano. Zato pa tudi nikdo ne vzame več v roke tega glasila ljudi, ki »kaj imajo«.

Da bo pa »Rdeči Prapor« padel na nivó »Narodove« pisave, o tem, odkrito povedano, se nam niti sanjalo ni. Torkov »Rdeči Prapor« »zdeluje« IV. vseslovenski delavski shod na razne načine. Rdeči gospódi očividno ni všeč, da se je začel resnično gibati slovenski proletarijat. J. S. Z. je nastala vsled potrebe. Če bi bila socialna demokracija resnična spasilnica delavca, kar pa ni in nikdar biti ne more, ker njeni temelji so trhli in gnili, ne bi bilo prostora J. S. Z.

60 do 70 tisoč delavstva raznih strok šteje samo Kranjska. Koliko pa ste organizirali tega delavstva, rdeči bratje? Poznamo vaše organizacije, vemo, da so na Kranjskem dosegle največ, kar so mogle. To je pa tudi vse. Pravi delavski proletarijat gospódi še nikdar zaupal ni, in naj bo gospóda zelena ali rdeča. Ali naj ostane vsled tega ta proletarijat izkoriščen, prepuščen sebi in svoji usodi, samo zato, ker to hoče peščica rdečih obrazov? Stvar je končno ta, da vedno več delavcev spoznava, da je vsa socialno-demokratska »delavska« organizacija ostudna sleparija. Zbrati delavski proletarijat kljub lažem in rdeči jezi je namen J. S. Z. Strokovna zveza bo vršila svoje gospodarsko in kulturno delo, zbrala bo in dvignila slovenski proletarijat ter ga varovala izrabljanja kapitalističnih mogotcev ter rdečega sleparstva. Onemogla jeza naših rdečih nasprotnikov, ki laže o slovenskem delavskem shodu, je najboljši dokaz, da je

na pravi poti. Ta jeza pa je našemu proletarijatu krepak klic, da združi svoje sile v močnih vrstah J. S. Z.

Poglavje o draginji.

Ljubljana, 10. dec. 1909.

O draginji smo že opetovano pisali. Resnica, take draginje, kakor jo čutimo zdaj vsi, ni še bilo izlepa. Na eni strani so vedno dražja stanovanja, na drugi živila: sploh vse življenjske potrebščine. Splošna draginja se ne čuti zgolj pri nas, v naši državi, čutijo jo in tožijo čez njo po celem svetu.

Pri nas se zahteva proti draginji presosnova hišnih davkov in davek na vrednost zemljišč. Nadalje se zahteva, naj se odpravijo carine na žito in na krmo v slabih letinah. Na budimpeštanski borzi naj bi odpravili takozvano terminsko kupčijo. Hitro naj bi se sklenile trgovinske pogodbe z balkanskimi državami. Odpravil naj bi se užitninski davek po mestih. Država naj bi vplivala na cene premoga. Proti kartelom naj bi država strogo nastopila.

Vsi nasveti proti draginji, ki je vsak dan večja, so zelo pomenljivi, a kaj pomaga, ko se poklicani voditelji naše države ne upajo prav ničesar storiti proti draginji. Člankov pisec ne pričakuje n. pr., da bi draginja moke, ki najbolj teži delavsko ljudstvo, pojenjala, če bi odpravili carino na žita in na moko. Hipno bi pač padle žitne cene, a znati moramo, da ima vso žitno kupčijo v rokah le nekaj ljudi. Od odprave carine bi imeli zgolj ti ljudje dobiček. Saj imamo države, ki ne poznajo žitne carine, a kljub temu moderna velika trgovina ljudi ravno tako odira kakor pri nas. Sedanjo splošno draginjo povzročajo v prvi vrsti združeni veliki bogataši. V tem tiči jedro draginjskega vprašanja. Saj smo videli, kako so se dvignile cene pivu takoj, ko so se združili pivovararji. Danes, ko se družijo

veliki bogataši v oderuških kartelih in trustih, mora delovno ljudstvo delati pred vsem na to, da nastopi postavodaja proti zvezam bogatašev, ki povzročajo sedanjo neznosno draginjo. V to vrsto spadajo tudi mesarji, ki draže meso tudi takrat, kadar je živina poceni.

Slovenska krščansko-socialna delavska organizacija mora nastopiti proti draginji. Zlo se mora zadeti tam, kjer dejansko obstoja. Delavstvo naj zahteva v prvi vrsti, da nastopi postavodaja proti največjim izkoriščevalcem delovnega ljudstva: proti kartelom in trustom. Splošno ogorčenje mora zmajati odločilne kroge, da nastopijo proti njim.

Med brati in sestrami.

Trst. Na nečuvven način nas prezirajo narodno - npredne dame, ki se nahajajo v odboru zavoda sv. Nikolaja. Občni zbor, ki se ima vršiti v nedeljo, 12. t. m., bil je naznanjen le osem dni poprej in sicer v »Edinosti«, to je v istem listu, ki nam je po merodajni škofovi besedi in po prepovedi iz prižnice prepovedan za čitanje. Menda zato, ker se boje, če bi prišle vse krščansko misleče članice na občni zbor, bi se jim odborniški stolci izpodmaknili. Tudi posebnih vabil nismo dosedaj še nič dobile, pač so bila razdeljena med liberalno misleča dekleta, ki prav pridno in tudi glasno po trgu agitirajo za svoje dobrotljive gospe, ki so jim peška v oči nametale, da ne vidijo, kaj je v njihovo škodo. — Drage mi tovarišice, tega preziranja in tega sramotenja radi naših katoliških nazorov ne smemo mirno prenesti. Vse do zadnje na občni zbor, nastopite pogumno in pokažite, da se zavedate. Odklenkati mora za vselej terorizem liberalnih dam, ki nam še iste prostosti ne dovolijo, da bi v kakem katoliškem listu, kakor v »Zarji«, ki je med nami najbolj razširjena, čitali isto, za kar se moramo najbolj zavze-

Carska zločinstva.

(Dalje.)

Zgovorna krčmarica hiti proč. Vnovič se zgrudi mladenič na svoj sedež; njemu je pač vseeno, ako ostane ali gre: saj zna, da ga ne objema domovina, da ga ne objemajo ljubeče roke; kolikor hitreje beži čas, toliko bolje zanj in jutri . . .

Novi gosti prihajajo, ne daleč proč od njega se vsedejo. Starejši z dobro rejenim obrazom, ki ga je krčmarica nazivala z imenom Scavljevim, je pri kakih petdesetih; eden njegovih spremljevalcev, čegar rumenkasto obličje obrašča gosta, črna brada, je star okolu štiriintrideset let. Drugi tovariš, neporaščen, vitke rasti, zarjavelega obraza s temno bleskečimi se očmi, je komaj dosegel petindvajseto leto. Trojica sedi, šepeta in prazni vrče, napolnjene s Kijoškimi, ki jim ga donaša grda dekla.

»Slaba šara,« godrnja Scevij in porine zaničljivo kupico od sebe. »Kaj pa ti misliš, Lucij Pizon?«

Vprašanje velja starejšemu spremljevalcu, ki se plaho ozira okrog sebe.

»Ne imenuj imen, Scevij,« reče bojazljivo, »ako bi prišlo do Néronovih ušes, da Lucij Pizon opnoči tukaj v skrivnem pogovoru, bi lahko vzbudilo sum.«

»Kaj, ali mar nismo tu zato, da bomo občudovali slavljeno pevko Aricijo?« vpraša Scevij. »Ti si preveč previden, Lucij.«

»Ali bi ne bilo bolj čudno, ko bi se izvedelo, Epiherita, bravka in prijateljica Agripine, obiskuje v moški togi Lokustino krčmo?« vpraša najmlajši s smehom. Toda, ne skrbita, Agripina zna, da sem tukaj; čula je o pevki in bi jo rada poznala, ako ni govoric o njenem pevskem daru, kakor navadno pretirana. Povedala sem jej, da hočem sama poizvedeti in da sem si zato izprosila za spremljevalca svojega zavetnika, bogatega Scevijsa.«

»Tudi bi danes nihče ne pazil na nedolžne goste v Lokustini krčmi,« meni Scevij, »cel svet se peča s pripravami za praznovanje jutrišnjega dne, ko hoče obhajati Néron, znameniti pevec, zmagalec pri grških pevskih izkušnjah, slovesen vhod skozi predrti zid svojega glavnega mesta.«

»Sramota! večna sramota je to!« zakliče Epiharita. »Njegovi predniki so praznovali svoje slavne vhode po zmagah svojega duha, po uspehah svojega meča; Néron jih ima od svojega grla. O, da bi oživel stari rimljanski junaki, da bi ga videli; odrastek spridenega rodu, za katerega so si prisvojili svet, kako prihaja k nam s sleparji in glumači, ki razglašajo njegova junaška dela na liri začudení zemlji, o, naj bi bila jaz mož! Kdaj že bi ga bil zadel nož, ki ga vi brusite na brusnem kamenu opaznosti počasno, oprezno; ker se tresete za život in življenje.«

»Pasti mora,« seže Pizon govornici v besedo. »Njegov pogin pa ne sme nikakor

nas samih potegniti s seboj v prepad. Ali naj nas vlečejo h gemonskim¹⁾ stopnicam, da prelijemo kri za izgubljeno reč? Zdaj velja, da si pridobimo prijateljev; naš zakladnik Féstul plačuje vsakemu sto sester, kdor deli našo skrivnost in prišeže pri bogovih v spodnjem svetu neprelomljiv molk. Kmalu bode štela naša zveza toliko drugov, da se lahko vzdignemo s praporom upora, ako nam načrt izpodleti. Najprej velja, da poiščemo roko, kateri damo maščevalno jeklo; roko, ki neplašljivo porine nož imperatorju²⁾ v srcé.«

»Imela bi se zgroziti, ko čujem od uboja in krvi,« reče bravka, »in se vendar ne morem. Néron je umoril mojega očeta, ker je občinstvo pri pevskih izkušnjah njegovemu glasu priznavalo slavo. Poslal mu je car v znamenje milosti prstan, — bil je Danajcev dar, — prstan je bil ostrupljen in drugo jutro je glas mojega očeta za vekomaj obmolnil. Od onega časa skrivam svoj črt pod smehljanjem, kakor se skriva kača pod cveticami; odsihmal čitam v vsakem obličju gube. Lucij Pizon, čitala sem v vašem in zašepnila preplašenemu: Vi ste zarotnik, vzemite Epiharito za družico!«

¹⁾ Gemonske stopnice se je imenoval prepad, kamor so metali Rimljani trupla pomorjenih.

²⁾ Imperator = po naše cesar, car, poveljnik.

mati. Torej na svidenje, v nedeljo, 12. t. m. ob peti uri popoldne v ulici Farneto št. 18, drugo nadstropje.

Tobačno delavstvo.

Pri vprašanju o regulaciji pokojnin

so se socialni demokrati tako osmešili, kakor še ne izlepa. Trdili so, da je vreditev pokojnin odklonjena, dejansko je pa stvar taka, da se pokojnine tobačnemu delavstvu regulirajo ob Novem letu: t. j. januarja 1910. Ko to pišemo, nam še vsebina regulacije pokojnin tobačnega delavstva ni znana. Takoj, ko dobimo obširne podatke, jih navedemo. Igra, ki so jo igrali soc. demokrati, je zdaj razkrinkana. Tako se še niso nasedevreditev penzije, ker se jim je nekaj sanjalo, da pride do regulacije in bi se potem bahali, po svoji nepošteni navadi, češ, mi smo vse dosegli. Kakor se nam danes poroča, se predloži regulacija cesarju v potrdilo, nakar se objavi regulacija.

Hujskanje proti našim somišljenicam in somišljenikom po soc. demokrati in demokratih je presegalo minuli teden že vse meje. Neka rdeča revica je bila tako drzna, da si je upala prepovedovati našim ljudem hoditi v »Union«. To je višek soc. demokratske domišljavosti. Naši somišljeniki in somišljenice bi si morale izprositi milostno dovoljenje pri soc. demokraciji, če smejo na sestanke kršč. soc. delavstva. In to si upa stranka, ki je v naši tvornici brez vsakega pomena! Zelo se bojimo, da bodo imeli zdravniki v kratkem v naši tvornici med soc. demokracijo nekoliko slučajev megalomanije.

Naš shod. Minuli torek je priredila kršč. socialna tobačna delavska organizacija sijajno obiskano shod, na katerem je govoril poslanec dr. Krek. Prihodnja »Naša Moč« objavi dr. Krekov govor po stenografičnem zapisniku, na kar že danes opozarjamo.

S prihodnjo številko svojega umazane-ga glasila že zdaj groze soc. demokratje. Res, radovedni smo, kako bo soc. demokracija zopet psovala naše ljudi. Ampak, visoka gospoda v rdečem taboru naj bo pripravljena nato, da bomo tudi mi udarili tako, kakor ne pričakujejo.

Prometna zveza.

V zgleđ. Železniški delavec L. F. je padel dne 28. junija leta 1907. tako nesrečno, da si je zlomil za pestjo kost desne roke. Ob času nesreče je bil zaposlen, dokaz temu, ker je bil za tisti čas tudi plačan. Železniški zdravnik g. dr. R. R. je zdravil poškodovanca deset tednov, na kar je konštalavatelj delati. Toda delavec L. je vedno trdil, da z roko ne more nič vzdigniti, torej tudi delati ne. Tako se je stvar vlekla do okoli 20. septembra istega leta; železniški zdravnik je trdil svoje, namreč, da je roka

zdrava in da delavec delati noče; a delavec je zopet trdil, da z rok delati ne more, dasiravno bi rajši delal in si zaslužil, kakor pa okoli postopal. V tem času zbolil tudi železniški zdravnik, in delavec L. je primoran iti k drugemu železniškemu zdravniku, namreč k g. dr. M. D. Ta je roko vestno preiskal in spoznal, da kost še vedno ni pravilno zrstenjena in je poslal delavca L. takoj v ljubljansko bolnišnico, kjer se je moral podvreči neljubi operaciji, pri kateri so mu kos zlomljene in že nagnite kosti odstranili. Po preteku treh tednov je zapustil bolnišnico in nato ga je zopet železniški zdravnik prevzel zdravljenje, ker je bil za delo na progi nezmožen. V smaslu pravil mu je bolniška blagajna izplačevala 70 odstotkov bolniščine do 52 tednov od dneva poškodbe. A po preteku te dobe mu je vse dajatve ista vstavila, in je bila primorana zavarovalnica za nezgode na Dunaju pripoznati stalno rento. V to svrhu mu je železniški zdravnik napravil spričevalo, da je poškodovanec izgubil vsled navedene nezgode 50 odstotkov delozmožnosti. Tudi okrajni zdravnik v L. mu je naredil enako spričevalo. Na podlagi teh spričeval je zavarovalna družba na Dunaju izdala odlok, s katerim se delavcu L. pripozna 30 odstotna renta od njegove zadnje plače, t. j. 17 K 49 v s pristavkom, da se eventualna pritožba radi prenizko odmerjene rente zamore v teku enega leta vložiti pri razsodišču na Dunaju. Dasiravno je bila odmerjena renta resnično premala, vsaj si lahko mislimo: desna roka je človeku skoraj vse, in brez desne roke je delavec nič, vendar ni delavec L. vložil pritožbe, misleč: vsaj če bo roka še ozdravela, bodem šel zopet na delo, ne rabim rente, nasprotno pa, ako bode roka slabša, bom pa proti koncu leta še vedno lahko dvignil pritožbo. A predno mine prvo leto, dobi delavec L. ukaz od zavarovalne družbe za nezgode na Dunaju, da se ima takoj pri okrajnem zdravniku v L. zglasiti. Delavec je ubogal. Po preteku enega meseca dobi ravno od tam že drugi ukaz, naj se zgleda pri drugem zdravniku v svrhu preiskave njegove delomožnosti. Delavec je sledil tudi temu ukazu z veseljem, misleč si, da mu bodo njegovo prvotno rento primerno zvišali, kajti roka je bila slabši kot boljši. Toda ravno narobe. Zavarovalnica za nezgode na Dunaju, mu je poslala odlok, v katerem mu naznanja, da se mu je na podlagi zadanih zdravniških spričeval znižala prvotna renta od 30 odstotkov na 20 odstotkov, t. j. od mesečnih 17 K 49 v na 11 K 66 v. Prosta mu je pritožba v času enega leta na razsodišče na Dunaju, kjer bi se tozadevna obravnava vršila, in da edino to sodišče ima pravico določiti visokost rente kakor visokost sodnih stroškov in kedo bo tudi stroške plačal. Torej kaj je sedaj storiti? Premoženja za tožbe in to celo na Dunaju nima, pri pravovarstvenem društvu tudi ni. Sedaj so se mu odprle oči, kako nespametno je ravnal, da ni popred pristopil k »Prometni zvezi«. Kako lahko, brez težave bi bil pogrešil na mesec 35 krajcarjev, in sedaj ko se mu godi očitna krivi-

ca, bi imel zagovornika brezplačno, ki bi se zanj potegnil in mu tudi preskrbel kar mu gre. Kako rad bi sedaj pristopil k »Prometni zvezi«, a ona ga glasom pravil ne sme in ga tudi ni sprejela, ker to je mogoče edino poprej, dokler je v službi in zdrav. Toda delavec L. si je s pomočjo dobrih ljudi izposloval ubožno spričevalo in na podlagi tega spričevala vložil po odvetniku tožbo na razsodišče proti zavarovalnici za nezgode na Dunaju radi prikrajšane mu rente. Dne 18. novembra t. l. se je razpravljalo o pritožbi pri razsodišču na Dunaju, kamor je bil poklican tudi poškodovanec. Najprvo mu zdravniki - profesorji preiščejo z vso mogočo natančnostjo roko in napravijo spričevalo. Potem je bil v več stvareh zaslišan poškodovanec - tožitelj, in končno izreče razsodišče na podlagi zdravniškega spričevala razsodbo, po kateri se zavarovalnica obsodi, poškodovanemu železniškemu delavcu L. prikrajšano rento od 20 odstotkov na 30 odstotkov, t. j. zopet na mesečno 17 K 49 v zvišati, poplačati mu vse že dosedaj prikrajšane rente in nositi sodne stroške. Kaj sledi s tega? Prvič: Naj bode ta slučaj vsakemu železničarju kot nekako ogledalo, namreč: kako lahko in na vsakem kraju se železničarju pripeti nezgoda. Drugič: kako težko si je naše pravice, katere nam gredo pri žel. odpjetju priboriti; vsaj se je treba skoraj že za vsako stvar tožariti. Tretjič: kje naj vzame železničar potrebni denar za tožbe? Vsaj imamo komaj za vsakdanje potrebe. Take tožbe so pa silno drage. Ubožno spričevalo za take stvari dobi med tisoči prosilci komaj eden. Četrto: naj bodo te vrstice vsem železničarjem v svarilo in resen opomin, da vsak, kdor še ni pri »Prometni zvezi« se takoj vpiše; ker nihče ne ve kdaj bode rabil pomoč. M.

Železničarski shod v Bohinju. V nedeljo, dne 12. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši v stari šoli v Bohinjski Beli železničarski shod po § 2. zborovalnega zakona. Na shodu govorita gg. drž. posl. Josip Gostinčar in dež. poslanec Jan. Piber. Na shod je dovoljen vstop le proti izkazu povabila.

Nesreča zato, ker se je ustreglo gospodi. Grozna nesreča se je zgodila v nedeljo, dne 21. novembra t. l. popoldne na progi St. Pölten - Friesing. Gruča prožnih delavcev pod vodstvom oddelnega vodje je delala na progi pri nekem velikem ovinku med gričkami. Delavci so se umaknili tovornemu vlaku na drugi tir, a izza ovinka je po drugem tiru prisopihal osebni vlak, ki je povozil delavce. Osem delavcev je bilo na mestu mrtvih, štirje pa leže v bolnišnici težko poškodovani. Dotični dan so morali delavci odkidavati sneg. Proga, kjer se je zgodila ta grozna nesreča, je za kratkim a močnim ovinkom in globoko zarezana v zemljo, tako, da ni mogoče od ene strani prihajajočega vlaka. Na istem mestu pa sta se srečala tovorni in osebni vlak. Delavci so se tovornemu umaknili, osebnega pa videli niso, ker je bil za ovinkom. Naši bravci - železničarji se gotovo še dobro spominjajo, kako resno in odločno smo železniško upravo svarili takrat, ko je ta odpravila pri srečanju dveh vlakov znamenje s piščalko. To je storila železniška uprava na ljubo gospodi, ki se vozi v I. in II. razredu, da se ne prestraši, ako vlak zapiska. In sedaj je ravno ta odlok kriv, da je moralo osem delavcev - družinskih očetov pod zemljo, kriv, da zdihujejo vdove in sirote za kruhom. In težko ponesrečeni v bolnišnici, bodo li mogli hvaliti upravo, ki na ljubo gospodi vse stori, in to na račun življenja in smrti ubogih, zelo slabo plačanih delavcev. In taka uprava naj bo moderna, ki opušča vse, kar je potrebno za varnost svojih uslužbencev, samo da se jara gospoda ne razburja. Odločno zahtevamo, da poslanci vse store, da bo delavčev življenje v večji varnosti. Pretresljiv je bil pogled na osem krst, v katerih so počivale žrtve gosposke komoditete in železniške uprave, ko so jih nosili stanovski tovariši po ulicah v St. Pöltnu in ki so jih potem po dve v en grob položili na pokopališču k počitku. Še groznejši pa je bil pogled na pretresujoč in v dušo segajoč jok ubogih vdov in sirot. Res so prišli k pogrebu tudi zastopniki železniškega ministrstva, a to ni poklicalo v življenje ubogih žrtv, katerih bi ne bilo treba, ako bi se ne bilo odpravilo življenje pri srečanju vlakov.

»Zdaj pa, ljubi moj,« nadaljuje Avel, »zdaj mi pripoveduj o svoji domovini; dve leti je minulo, kar sem zadnjič bival s svojim gospodom v lepi Greciji; gostoljubno je sprejela hiša tvoje častitljive matere ptujca. Tvoja mati vsaj še živi in biva s tvojim bratom v mirni hišni sreči?«

Goreče stisne Avel mladeniču roko. »Šla je,« reče Spor natihoma, »draga je v senčnem kraljestvu.«

»Ubogi mladenič, tedaj si sam s svojim bratom?«

»Sam, sam, prav sam — tudi moj brat je umrl!«

Mladeničevo obličje postane blede kakor vosek.

»Strašna usoda, — o, govori nesrečni prijatelj, kaj je povzročilo njuni smrti? Kaj te je pripeljalo, siromaka, v Rim? Zakaj nisi ostal v Helade zelenih livadah s svojo mladostjo, s svojo nedolžnostjo? Spor, ogni se popačenemu Rimu, da njegova zapeljivost ne zamreži tvoje boljše narave!«

»Nikako srčno nagnjenje mi ni znano,« mu odvrne Spor, »najmračnejša boginja je vodila moje stopinje v Rim, kajti vodi me osveta.«

»Osveta?« Avel plašno plane pokonci. »Tebe, otroka z mehkim čutom, ki ni mogel videti trpljenja brez sočutja, vodi maščevanje?«

(Dalje prihodnjič.)

Scevij dá razburjen znamenje, naj se pomiri: »Tiho, da nas ne izpazijo,« reče šepetaje; nato glasno zakliče: »Oe, krčmarica, ali mala pevka ne pride kmalu? Naveličali smo se čakati.«

Hišna gospodinja priteče k njim. »Takoj mora priti,« odgovori živahno. »Poglejte, ondaj je že prišel Avel, oni mladenič tam v rjavi tog. Postal je kupec ter si je izbral deklico za nevesto, in ki varuje vsak las na njeni glavi. Zdaj ne more več daleč biti.«

Zares se je število gostov v Lokustini krčmi pomnožilo za eno osebo. Vitek mladenič je stopil s kratkim pozdravom čez prag in korakal v bližnji tih kot. Skoro nevoljno pogleda, ko vidi, da sedi na njegovem navadnem sedežu že nekdo drug; toda trenutek pozneje se izpremeni njegova nevolja v vesel vzklik, ko izpozna mladeniča.

»Spor!« zakliče, »smem li zaupati svojim očem — ti si tukaj, sam, na tem kraju, ob tej uri? A izpraševati te nočem, objeti te hočem v svojem naročju; moj dečko, zahvaljujem se bogovom,« — a popravi besedo — »odpusti, oče Aleksandros, bogu ljubezni, edino pravemu Bogu,« tiho šepetaje, ko pritisne mladeniča na svoje prsi, ki objame prisrčno svojega štiri leta starejšega prijatelja.

Krčmarica prinese vina in Avel se vsede k Spor.

Kaj nudi J. S. Z.

(Konec.)

Dostokrat se pripeti, da je delavec bolan in ko ozdravi, hoče iti na delo, a delodajalec ga ne sprejme več v delo, češ, imam že drugega delavca, te ne rabim. V takem slučaju določajo pravila, da dobi delavec, potem ko je ozdravel in je s tem prenehala bolniška podpora, podporo za brezposelnost sorazmerno z razredom, v katerem je plačeval. Nasproti pa določajo pravila, da dobiva član, ki dobiva od J. S. Z. podporo za brezposelnost in v tem času zbolí, izgubi podporo za brezposelnost in dobi samo bolniško podporo. Z drugimi besedami se to pravi, da noben član ne more uživati bolniško podporo in pa podporo za brezposelnost obenem, ampak samo eno ali pa drugo.

Gotovo se vsakemu izmed Vas vsiljuje vprašanje, kako dolgo pa zamore dobivati vsak član bolniško podporo in podporo za brezposelnost. Na to vprašanje odgovarjajo jasno in točno pravila, ki določajo, da zamore dobivati en član v enem poslovnem letu bolniško podporo le skozi sedem tednov in ravno tako tudi podporo za brezposelnost skozi sedem tednov.

To se bode mogoče komu malo zdelo, takoj bode pa izprevidel, da temu ni tako, ako primerjamo, koliko mora posamezni član vplačati na leto, koliko bode pa zamogel dobiti dotični član v letu na bolniških podporah in koliko na podporah brezposelnosti.

V I. raz. tedensko 16 v., vplača letno K 8:38, bolniška podpora znaša 24:50, brezposelna podpora 24:50, skupaj K 49.—

II. raz. tedensko 22 v., vplača letno K 11:44, bolniška podpora znaša 36:75, brezposelna podpora 36:75, skupaj K 73:50.

III. raz. tedensko 28 v., vplača letno K 15:56, bolniška podpora znaša 49.—, brezposelna podpora 49.—, skupaj K 98.—

IV. raz. tedensko 44. v. vplača letno K 22:88, bolniška podpora znaša 73:50, brezposelna podpora 73:50, skupaj K 147.—

V. raz. tedensko 59 v., vplača letno K 30:68, bolniška podpora, znaša 98.—, brezposelna podpora 98.—, skupaj 196.—

Iz teh suhoparnih števil razvidimo, da dobi član v slučaju bolezni trikrat toliko nazaj, kakor je vplačal. Če se pa pridruži bolezni še brezposelnost, potem dobi celo šestkrat toliko podpore kakor je pa vplačal.

Med določbami o podporah za brezposelnost najdemo pa v pravilih še dvoje določil, ki ste silno velike važnosti in vredni, da se jih posebno povdari.

Prvo določilo se tiče onih, ki izgube ali pa so primorani samovoljno odpovedati službo radi delovanja v prid J. S. Z. Kdor pozna naše nasprotnike in način njih postopanja zoper vse, kar ni vzraslo iz njih srede, bode mi gotovo pritrtil, da so taki slučajji mogoči in da se lahko zgodijo. Ne bilo bi pa pravično, da bi tak član, dasiravno še ni plačeval svojih prispevkov skozi šest mesecev, ostal brez podpore od strani društva, radi katerega je prišel ob kruh. Zato določajo naša pravila, da dobi vsak tak član, ne oziraje se na to, ali je že šest mesecev član J. S. Z., ali ne, podporo za brezposelnost.

Drugo važno določilo se peča s podporami stavkujočim. To določilo je izšlo iz zavesti, da je v skrajni sili štrajk dopusten in upravičen v boju delojemalca nasproti brezvestnemu izkoriščevanju delodajalca, da pa je tudi silno nevarno bojno sredstvo. Zato vsebujejo pravila J. S. Z. določilo, ki ima namen vsak nepremišljeno započeti štrajk izključiti. Pravila namreč določajo, da se sme pričeti s štrajkom šele tedaj, ko se je dve tretjini delavcev v tajnem glasovanju izreklo za istega. Pa še več. To glasovanje se mora ponoviti, in sicer šele naslednji dan in ako ste se pri tem drugem glasovanju tudi izrekli dve tretjini delavstva za štrajk in ako je načelstvo J. S. Z. ta sklep odobrilo, se sme šele pričeti s štrajkom. Ako so ti pogoji izpolnjeni, potem daje J. S. Z. stavkujočim podporo.

V veliko zadrego pride delavec, ki si pri svoji pičli mezdi, posebno ako ima družino, ne more prihraniti denarja, kadar se mora preseliti iz enega kraja v drugega. Tudi temu neprijetnemu položaju svojih članov odpomore J. S. Z. in sicer na ta način, da jim daje popotne podpore. Vsak član dobi, ako se preseli za stalno iz enega kraja v drugega, ki je od prvega vsaj 8 kilometrov oddaljen, popotno podporo v znesku 5 kron. Ako je pa ta kraj, kamor se član preseli dalje oddaljen kakor pa 25 kilometrov, dobi za vsak kilometer, ki je nad 25 kilometrov, še 20 vinarjev, vendar pa ne sme podpora, ki jo dobi en član, prekoračiti zneska 25 kron.

Popreje sem omenjal, da zamore en član dobivati bolniško podporo v enem poslovnem letu le skozi sedem tednov, bolezen pa lahko traja dalje časa in tako pride član v silne stiske in težave. Ravno tako lahko oboli kak član, ki je že pet mesecev član Zveze, a pravice do bolniške podpore nima, ker ni izpolnil enega predpogoja, ki zahteva, da mora biti že šest mesecev član Zveze. Za take in slične slučaje ima načelstvo J. S. Z. pravico dajati svojim članom izredne podpore, ki pa ne smejo presegati v I. razredu zneska 25 kron, v II. razredu 37 kron, v ostalih razredih pa 50 kron.

Peta podpora, ki jo nudi J. S. Z. svojim članom, je podpora za slučaj smrti. Pravila določajo, da dobijo ostali po vsakem zamrlem članu J. S. Z., ako je bil taisti skozi eno leto član J. S. Z. in ni bil nad štiri tedne dolžan na tedenskih prispevkih, enkratno podporo v znesku 100 kron. Ostali po tistih umrlih članih, ki so vstopili v Zvezo po dovršenem 50. letu, imajo z ozirom na to podporo sledeče pravice:

Po članih, ki so vstopili med 50. in 55. letom dobé zaostali 40 K; po članih, ki so vstopili med 55. in 60. letom 30 K; po onih, ki so vstopili nad 60 let stari, pa 20 K.

Zakaj veljajo za one, ki vstopijo v Zvezo šele s 50. letom, posebni predpisi, je razumljivo, ker je umrljivost pri teh veliko večja, kakor pri drugih, njih rok vplačevanja pa veliko krajši in bi na ta način blagajno na škodo drugih članov oškodovali.

Organizacija J. S. Z.

Sedaj, ko ste slišali o nameni J. S. Z., o njenih nalogah, nastane vprašanje, kako naj se izpeljejo ti načrti. Težki so, a nemogoči niso; treba bo le pravo pot najti.

J. S. Z. se bo raztezala po vseh kronovinah, zastopanih v avstrijskem državnem zboru, kjer prebivajo Slovenci in Hrvatje; v poštev pridejo: Kranjska, Štajerska, Koroška, Goriška, Trst z okolico, Istra in Dalmacija. Na tako obširnem ozemlju bo delovala J. S. Z. — Da bo mogla uspešno delovati, ji je treba pred vsem enotnega vodstva, ki bo v Ljubljani osredotočilo vse delovanje J. S. Z. To vodstvo se imenuje:

I. Načelstvo.

Načelstvo obstoji iz 20 članov: načelnik, trije podnačelniki, zapisnikar in njega namestnik, blagajnik, glavni tajnik in 12 odbornikov.

Namestnikov se voli osem. Načelstvo se izvoli na glavnem občnem zboru, samo glavnega tajnika izvoli načelstvo.

Razen glavnega tajnika in namestnikov, ki se volijo vsako leto, se voli načelstvo za dovo dveh let in vsako leto odstopi polovica članov. Potrebno je, da ne odstopijo vsi člani načelstva naenkrat, to pa radi tega, da ostane v načelstvu vsaj nekaj članov, ki do dobra poznajo notranje poslovanje J. S. Z. in ki na novo izvoljene člane vpeljejo v poslovanje.

Nastane vprašanje, kako naj po preteku prvega leta odstopi polovica članov, ko so vendar vsi izvoljeni za dve leti. To bo odločil žreb. Kdor bo izžreban, bo odstopil, a lahko se na glavnem občnem zboru zopet izvoli v načelstvo.

Načelstvo ima vse vodstvo nad društvom, kolikor ga ni pridržanega glavnemu občnemu zboru, torej vso korespondenco, blagajno, nadzoruje okrožja, skupine in plačivnice, nastavlja začasno uradniška mesta, o katerih končno sklepa glavni občni zbor, ustanavlja strokovne odseke itd., itd.

Načelstvo v celoti bo izvrševalo svoje dolžnosti v sejah, katere sklicuje načelnik vsaj štirikrat na leto. Poleg tega imajo posamezni člani načelstva posebne naloge:

1) Načelnik zastopa društvo na zunaj, sklicuje in vodi glavne občne zборе in seje načelstva, podpisuje denarna nakazila, društvene listine in razglase, ima pravico, kadarkoli pregledati blagajno in je odgovoren osebno za društvene hranilne knjižice in vrednostne popirje;

2) podnačelniki imajo iste pravice in dolžnosti, kakor načelnik, a le kadar ga zastopajo;

3) zapisnikar vodi zapisnik načelstvenih sej in glavnih občnih zborov;

4) blagajnik vodi društvene račune, sprejema in izdaja denar ter ga nalaga po načelstvenih določilih;

5) glavni tajnik vodi društveno pisarno in sploh vse organizacijsko delo.

Kakor vidite, ima načelstvo silno važne in težavne posle. Samo ne more po vseh slo-

venskih in hrvatskih kronovinah neposredno delovati. Podrobno delo v posameznih krajih imenovanih kronovin bodo izvrševali

II. Skupine.

Skupino tvori več članov J. S. Z., ki bivajo v isti fari ali občini. Na shodih skupine se voli vsako leto odbor, ki je pomožni organ načelstva. Ta odbor sestoji iz predsednika, njegovega namestnika, zapisnikarja, blagajnika in dveh namestnikov. Če je članov nad 30, se voli za vsakih 10 daljnih članov po en odbornik.

Predsednik zastopa skupino na zunaj, sklicuje in vodi odbore seje in shode, posreduje med člani in načelstvom, podpisuje še z enim odbornikom spise in nakazila. Če je zadržan, ga namestuje namestnik.

Blagajnik zbira vpisnino in prispevke in izplačuje denar. Koncem meseca pošilja denar načelstvu.

Skupine imajo vsaj četrtletno svoje shode. Na zadnjem letnem shodu se voli nov odbor, zastopnik za glavni občni zbor in nadzornik.

Nadzorniki pregledujejo knjige in blagajno. O tem poročajo načelstvu pismeno in pa na shodu svoje skupine ustmeno.

Podrobnejša in natančnejša pojasnila za delovanje skupin se bodo podala v posebnem navodilu, ki se bo tiskano razposlalo skupinam.

Načeli in odbori skupin imajo najvažnejše posle. V naše pomirjenje, da bodo načelstvo in odbori skupin izpolnjevali svoje dolžnosti, bo skrbelo za njih nadziranje

(Dalje prihodnjič.)

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

Želodčni liker

je najboljšo krepčilo želodca!

Blizu in daleč
Vse ga pozná,
Kdor ga imá,
Ima zdravje domá!

Ljudska kakovost liter K 2:40.

Kabinetna kakovost " " 4:80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

A. ŽIBERT

▲ LJUBLJANA ▲
PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (švantskega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali proslo blagovolite se poslužiti tvrdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tvrdke so: Pri Skofu, Počararjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bodefe prepričali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi =

Pazite natančno na imenovane tvrdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci poštnine prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravati i. t. d. Predtisk in vazenjs mon. gramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Prporoča se z velespoštovanjem

FR. MERŠOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiери naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva.

Cene najnižje.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKÉ POSOJILNICE« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala škatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica 80 vin.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, škatljica 50 vin., 6 škatlic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 80 vin., in 4 krono 80 vin.
Železnate kroglice, proti bledici (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 80 vin.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovčkov za izseljence, srebrnih ur in veržic in vseh galanterijskih predmetov priporočam

Kri!

dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v

Moč!

gospodinstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete SLADIN,

Zdravje!

to je dr. pl. Trnkoczy - ja sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi ..

Lekarna pl. Trnkoczy

.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavnica kron 420.537-92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela 'Union' za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4 1/2 0/10 brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po od vsakih 100 kron čistih 4-50 na leto.

Hsanilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Šušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Ko'ar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4%, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik, podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svoje bogate zaloge ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

